

Den Haag

Datum

20 mei 2025

Ons Kenmerk

DSO/10888911

RIS322208

Voorstel van het college inzake Kwaliteitsplan Zuidwest

Het college legt het Kwaliteitsplan Zuidwest voor aan de raad. Het Kwaliteitsplan is een gemeentelijk beleidsdocument dat invulling geeft aan de beoogde omgevingskwaliteit van Zuidwest en is een verdere uitwerking van de *Structuurvisie Zuidwest 2040*. Het Kwaliteitsplan bouwt voort op de beschreven kwaliteiten uit de Structuurvisie. Het bepaalt het ambitieniveau en de randvoorwaarden voor de kwaliteit van toekomstige ontwikkelingen. Het Kwaliteitsplan is tot stand gekomen op basis van participatie-sessies tijdens opstellen van de Structuurvisie en workshops tijdens een bewonersmarkt, door middel van een expertsessie en in samenwerking met de woningbouwcorporaties.

Gezien het vorenstaande stelt het college de raad voor het volgende besluit te nemen:

de raad van de gemeente Den Haag,

gezien het voorstel van het college van 20 mei 2024,

Besluit:

- I. In te stemmen met het bijgevoegde Kwaliteitsplan Zuidwest;
- II. Kennis te nemen van het bijbehorende Participatieverslag.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van ...

De griffier,

De voorzitter,

1. Inleiding

Bij de vaststelling van de Structuurvisie Zuidwest (nov 2023, RIS315261) is toegezegd dat er een Kwaliteitsplan Zuidwest opgesteld gaat worden (vergelijkbaar met het Kwaliteitsplan CID), waarin de kwaliteitsopgaven voor Zuidwest nader zouden worden uitgewerkt. Tevens is bij de raadsbespreking van een aantal plannen in Zuidwest ook de toezegging gedaan dat het Kwaliteitsplan Zuidwest opgesteld gaat worden.

Totstandkoming Kwaliteitsplan

Het Kwaliteitsplan is integraal opgesteld en tot stand gekomen op basis van participatie-sessies tijdens opstellen van de Structuurvisie en een bewonersmarkt, door middel van een expertsessie en in samenwerking met de woningbouwcorporaties. Bij de expertsessie waren deskundigen uitgenodigd die bij de ontwikkeling van Zuidwest betrokken zijn, zoals stedenbouwkundigen, architecten, landschapsarchitecten en cultuurhistorici.

2. Doel en status

Het Kwaliteitsplan is een gemeentelijk beleidsdocument dat invulling geeft aan de beoogde omgevingskwaliteit van Zuidwest: hoe deze eruit ziet (beeldkwaliteit), hoe deze werkt (gebruikskwaliteit) en hoe toekomstbestendig deze is. Met het Kwaliteitsplan Zuidwest wil de gemeente sturing en richting geven op het behoud en het versterken van ruimtelijke kwaliteiten. Het Kwaliteitsplan bouwt voort op de beschreven kwaliteiten uit de Structuurvisie. Het bepaalt het ambitieniveau en de randvoorwaarden voor de kwaliteit van toekomstige ontwikkelingen.

Voorop staat het voortbouwen op historische structuren en aanwezige waarden, zodat er een stedenbouwkundig gelaagd stadsbeeld ontstaat met een duidelijk Haags karakter. Daarbij beschrijft dit document ook de samenhang tussen de verschillende wijken en buurten en de onderscheiden karakters. Op deze manier dient het Kwaliteitsplan als basis om de ruimtelijke kwaliteit in geheel Zuidwest te borgen.

Dit Kwaliteitsplan vervangt geen bestaand beleid en beeldkwaliteitsplannen, maar dient ter ondersteuning van de gesprekken over nieuwe initiatieven, aan de voorkant van de planvorming. Het document is niet bedoeld als toetsingskader voor omgevingsvergunningaanvragen voor bouwplannen en inrichtingsplannen, maar geeft richting en biedt duidelijkheid waartoe nieuwe initiatieven zich dienen te verhouden en geeft daarnaast blijk van het ambitieniveau van Zuidwest.

In de toekomst zullen voor gebieden geen aparte kwaliteitsplannen meer worden opgesteld. Bij het opstellen van gebiedsvisies per stadsdeel, zoals aangekondigd in de ontwerp Omgevingsvisie Den Haag (RIS 321162), zullen de kwaliteitsopgaven worden opgenomen in de gebiedsvisies.

Het Kwaliteitsplan wordt na vaststelling per deelgebied, waar nodig, nader uitgewerkt in de planproducten Gebiedsprogramma, Stedenbouwkundig plan, Beeldkwaliteitsplan, Buitenruimteplan en PUK (in de toekomst bouwenvelop). Daar waar deze producten nog niet vervaardigd zijn of niet vervaardigd worden functioneert het Kwaliteitsplan als richtinggevend kader.

Al vastgesteld zijn de Beeldkwaliteitsplannen voor de Dreven (RIS311092 Bijlage 7a), Gaarden (RIS311092 Bijlage 7b), Zichten (RIS311092 Bijlage 7c) en de Venen (RIS313612 Bijlage 2). Deze zullen als toetsingskader blijven gelden. Dit geldt ook voor de vastgestelde PUK's (met beeldkwaliteitsparagrafen) en NvU's.

3. Context en samenhang in de stad

Het Kwaliteitsplan beschrijft de samenhang tussen Zuidwest en de bestaande stad, tussen de afzonderlijke wijken in Zuidwest en de nieuwe ontwikkelingen en projecten onderling. Randvoorwaardelijk voor nieuwe ontwikkelingen in Zuidwest is dat deze zich verhouden tot de cultuurhistorische en bestaande context van Zuidwest. Beide worden gezien als onderdeel van het karakter van Zuidwest, waarbinnen de ontwikkelingen moeten plaatsvinden. Om recht te doen aan het karakter zijn drie kernkwaliteiten voor Zuidwest gedefinieerd, die de context vormen waartoe nieuwe initiatieven zich dienen te verhouden. De kernkwaliteiten zijn gebaseerd op de Haagse kernkwaliteiten uit het Kwaliteitsplan CID (RIS 314594). De kernkwaliteit 'Lange lijnen verbinden de stad' is ook voor Zuidwest van toepassing. De Haagse kernkwaliteiten 'Eeuwige Haagse Schoonheid' en 'Eigen karakter per deelgebied' zijn voor Zuidwest samengebracht in de kernkwaliteit 'Karakteristieken van wijken en buurten'. Daarnaast is er een typische Zuidwest kernkwaliteit aan toegevoegd en dat is 'Groene Structuren'. De drie kernkwaliteiten omschrijven de bestaande en te versterken kwaliteiten en dienen als ruimtelijk fundament voor nieuwe ontwikkelingen.

Vervolgens zijn vijf kwaliteitsopgaven geformuleerd die invulling geven aan de ambities voor de omgevingskwaliteit van Zuidwest in de toekomst. De vijf kwaliteitsopgaven dienen toekomstwaarde te creëren voor Zuidwest en leiden in samenhang tot een mooi, leefbaar en toekomstbestendig stuk stad.

4. Kernkwaliteiten en kwaliteitsopgaven

Om recht te doen aan het karakter van Zuidwest zijn drie kernkwaliteiten gedefinieerd. Deze kernkwaliteiten zijn uitgangspunt voor ontwikkelingen in het gebied en dienen om het gebied in kwalitatieve samenhang met de stad te ontwikkelen. Dat zijn kort samengevat:

I. Lange lijnen verbinden de stad

De Haagse lange lijnen zijn herkenbaar en continu van karakter. In Zuidwest is na de oorlog met het uitbreidingsplan van Dudok hierop voortgeborduurd. Typisch voor Zuidwest is het heldere grid van lange lijnen en dwarslijnen met brede profielen en lange bomenrijen. Hierdoor ontstaat een duidelijke samenhang en ritmiek van bebouwing erlangs. Deze kwaliteit kan versterkt worden middels het herkenbaarder maken van de lange lijnen door karakteristieken te versterken, het opheffen van barrières, het leggen van nieuwe verbindingen en het bijdragen aan herkenbaarheid en oriëntatie.

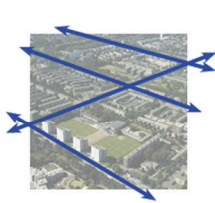
II. Groene structuren

Het unieke groene karakter van Zuidwest is één van de belangrijkste kwaliteiten. Op de verschillende schaalniveaus zijn het groen en de natuur zichtbaar en nabij en dragen bij aan een gezonde en duurzame leefomgeving. Het gaat over de parken grenzend aan Zuidwest, het groene assenkruis, de singelstructuren door wijken heen tot aan het niveau van de binnentuinen. Het is de opgave om de toekomstige landschappelijke en ecologische kwaliteit en de gebruikskwaliteit van het groen te verbeteren.

III. Karakteristieken van wijken en buurten

Zuidwest is een naoorlogs gebied met de kenmerken en karakteristieken uit die tijd, zoals de ruime en open opzet, de scheiding van functies, gebouwd vanuit een wijkgedachte met in elke buurt een eigen voorzieningencentrum. De drie wijken Moerwijk, Morgenstond en Bouwlust-Vrederust hebben elk hun eigen karakter en kwaliteiten. Ze verschillen in opzet door de verschillende tijdsperiodes waarin de wijken gebouwd zijn.

3 kernkwaliteiten

Lange lijnen

Groene structuren

Karakteristieken van
wijken en buurten

Om de ambities waar te maken, zijn vijf kwaliteitsopgaven geformuleerd. Dat zijn opgaven in brede zin, maar ze leiden allemaal - en vooral in samenhang - tot een mooi, leefbaar en toekomstbestendig Zuidwest. Doel is dat buurten en wijken ontstaan die qua karakter, gebouwtypologieën en architectuur kunnen verschillen, maar die door heldere kwalitatieve openbare ruimtes goed met elkaar samenhangen. De kwaliteitsopgaven zijn kort samengevat:

1. Gelaagd stadsbeeld

Passende verdichtingsopgaven, die voortbouwen op de karakteristieken van wijken en buurten en in de context een plek moeten krijgen. De oorspronkelijke bebouwing, de al uitgevoerde herstructurering en de toekomstige plannen moeten een bij elkaar passend, herkenbaar en gelaagd stadsbeeld opleveren. Daarnaast zijn in eerdere herstructureringsperiodes al nieuwe tijdslagen toegevoegd, die nieuwe karakteristieken aan buurten hebben gegeven. Opgaven die hiermee samenhangen: refereren aan open bebouwingsopzet, slim ingepaste mobiliteitsoplossingen en samenhang i.p.v. fragmentatie.

2. Toekomstbestendig

Creëren van een toekomstige leefomgeving waarin opgaven van energie, klimaatadaptatie, natuurinclusiviteit, biodiversiteit, gezondheid, duurzame mobiliteit en circulariteit integraal en in samenhang een plek krijgen. Bij de integrale vernieuwing van de leefomgeving van Zuidwest is het de opgave om Zuidwest nu en in de toekomst leefbaar te houden. Er dient rekening te worden gehouden met de behoeftes van toekomstige generaties. Het toevoegen van hoogwaardig groene en duurzame kwaliteit is van belang.

3. Levendigheid en mix

Het creëren van een levendige en leefbare omgeving door goede mix en balans van wonen, werken, ondernemen en voorzieningen. Door kwalitatieve plinten ontwikkelt Zuidwest zich tot een gemengd groen-stedelijk gebied waar ruimte wordt geboden aan voorzieningen en bedrijven die goed passen in een stedelijk woongebied.

4. Thuis voelen

Opgave is om een leefomgeving te creëren waar mensen zich thuis voelen, prettig kunnen samenleven en die toegankelijk is voor iedereen. Bij ontwikkelingen staat de menselijke maat en schaal centraal. Herkenbaarheid door herkenningspunten in buurten en wijken is hierin een belangrijke opgave. De publieke ruimtes (de buitenruimte, maar ook de voorzieningen) zijn toegankelijk, gebruiksvriendelijk, veilig en gezond.

5. Aangenaam en verbonden buitenruimte

Aangename en verbonden buitenruimtes zijn integraal onderdeel van elke ontwikkeling. Zuidwest wordt nog meer dan voorheen een gebied waar iedereen op een prettige manier kan verblijven, spelen, bewegen en ontmoeten. De routes voor langzaam verkeer zijn comfortabel en aantrekkelijk en het gebruik van het OV wordt gestimuleerd. De buitenruimte is toegankelijk, vormt een gezonde leefomgeving en is aantrekkelijk met voldoende variatie en afwisseling.

5 kwaliteitsopgaven

Gelaagd stadsbeeld

Toekomstbestendig

Levendige mix

Thuis voelen

Aangenaam en
verbonden

5. Participatie

Bij de totstandkoming van het Kwaliteitsplan zijn verschillende momenten geweest waar er bij bewoners, stakeholders en experts input is opgehaald. Al bij het opstellen van de Structuurvisie Zuidwest is er gesproken over de kwaliteiten van Zuidwest. Een deel van de ideeën over de kwaliteiten van Zuidwest voor nu en de toekomst zijn destijds in verschillende bijeenkomsten naar boven gekomen. Dit is opgenomen in het hoofdstuk 2.2 Kernkwaliteiten in de Structuurvisie. Het Kwaliteitsplan geeft verder richting in hoe we die bestaande kwaliteiten kunnen borgen in de gebiedsontwikkelingen en projecten in Zuidwest die nog gaan volgen.

Na het opstellen van de Structuurvisie zijn ook nog een aantal bijeenkomsten georganiseerd over het Kwaliteitsplan waar de gemeente de bewoners, stakeholders en experts geraadpleegd heeft over de uitwerking van de eerder opgehaalde kwaliteiten in het kwaliteitsplan. Zo is tijdens de Morgenstondmarkt in de zomer van 2023 bij de bewoners opgehaald wat voor de hen de kwaliteitsopgave ‘Thuis voelen’ betekent.

De corporaties zijn in de reguliere afstemmomenten over de Structuurvisie ook betrokken bij de ontwikkeling van het Kwaliteitsplan en hebben zij ingebracht wat de kwalitatieve opgaven voor de corporaties zijn. Onder andere de koppeling van de sociale opgaven en het thuis voelen werd nadrukkelijk door de corporaties genoemd.

Er is in 2023 ook een expertsessie over het Kwaliteitsplan geweest. Er zijn ontwerpbureaus uitgenodigd die werken aan de plannen in Zuidwest (stedenbouwkundigen, architecten, cultuurhistorici, landschapsarchitecten en bureaus met oog voor sociale opgaven in ruimtelijk domein) om op de kwaliteitsopgaven te reflecteren en daar het gesprek over te voeren.

6. Vervolg

De ambities uit het Kwaliteitsplan Zuidwest worden na vaststelling in een volgende fase vertaald in verschillende planproducten, waaronder Gebiedsprogramma's, Stedenbouwkundige plannen, Buitenruimteplannen en Beeldkwaliteitsplannen (BKP's) en andere beleidsdocumenten die van toepassing zijn op Zuidwest. De BKP's worden opgesteld voor verschillende gebiedsontwikkelingen en dienen als kader voor beoordeling van omgevingsvergunningen en als toetsingsinstrument voor de Adviescommissie Omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed.